

Miljö- och energidepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm
Att. Karolina Skog och Annika Nilsson

Beslut Datum
M2015/02273/Nm 2017-02-23

Skrivelse till Regeringen med anledning av föreslagna marina Natura 2000-områden

---

Den svenska regeringen skickade 2016-12-14 förslag på nya Natura 2000-områden till EU-kommissionen. Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige ser positivt på att regeringen vill skapa fler och större naturskyddade områden. Vi har emellertid starka synpunkter på avgränsningen av det föreslagna området med benämningen ”Hoburgs bank och Midsjöbankarna”. Här nedan presenterar vi våra synpunkter och förväntad respons från regeringens sida. Synpunkterna kommer också att framföras till EU-kommissionen via vår internationella samarbetsorganisation BirdLife International.

PROBLEMSTÄLLNINGAR

BirdLife Sverige noterar att regeringen i betydande detaljer frångått de förslag som berörda länsstyrelser presenterade för regeringen. Regeringen föreslår att Hoburgs bank och Midsjöbankarna avsätts som Natura 2000-område enligt såväl art- och habitatdirektivet som fågeldirektivet. Det innebär per definition att de för utpekade arter viktigaste habitaterna ska inkluderas, men genom att exkludera Södra Midsjöbanken försvinner en mycket viktig del av det föreslagna området, eftersom de största skyddsvärdena är knutna till de tre utsjöbankarna. BirdLife Sverige ser mycket bekymmersamt på detta och anser att regeringen bryter mot konstitutionerna för EU:s naturvårdsdirektiv.

Vi kan inte finna något annat skäl till regeringens förfarande än att regeringen har intentioner att utnyttja denna utsjöbank för vindkraftsexploatering. BirdLife Sverige anser att det skulle innebära ett tydligt brott mot fågeldirektivet och artskyddsförordningen. Vi hänvisar därvid till artskyddsförordningen 4 § punkt 2, där avsiktlig störning av aktuella arter

under deras övervintrings- och flyttperioder förbjuds specifikt, samt till efterföljande punkt 4 som förbjuder skada eller förstörelse av viloplats.

Det finns tydliga belegg för att sjöfåglar undviker vindkraftparker till havs, varför en vindkraftsetablering på Södra Midsjöbanken innebär en habitatförlust som är betydligt större än själva anläggningens yta. Om Södra Midsjöbanken tappar sin betydelse som övervintringsplats saknas alternativa områden för fåglarna, eftersom t.ex. dykänders specialiserade vanor gör att de har mycket svårt att finna föda någon annanstans. Populationerna riskerar då att minska i storlek. Sverige har ett stort ansvar för att bevara dessa unika ekologiska system och de arter som har sin hemvist där.

SÖDRA MIDSJÖBANKENS UNIKA VÄRDEN

Östersjöns utsjöbankar är få till antalet och täcker sammantaget en mycket begränsad yta. Dessa grunda havsområden är av stor ekologisk betydelse och håller internationellt betydelsefulla nivåer av flera arter sjöfåglar. Vintertid finns majoriteten av Eurasiens population av alfågel (*Clangula hyemalis*) knuten till bestånden av blåmussla (*Mytilus edulis*) på utsjöbankarna i denna del av Östersjön. Även ett flertal andra sjöfåglar använder utsjöbankarna som viktiga födosöksområden.

Södra Midsjöbanken är utpekad som IBA-område (Important Bird and Biodiversity Area) enligt Birdlife Internationals klassificeringssystem för särskilt värdefulla fågelområden. Den stora ansamlingen av alfågel under vintern uppfyller även kriterierna för SPA (Specially Protected Area) och regeringen bör därför ta initiativ till att skydda området. Som mest har imponerande 200 000 alfåglar (i storleksordningen 5–6 % av världspopulationen) noterats på Södra Midsjöbanken vid ett och samma tillfälle.

Alfågelbeståndet i svenska farvattnen har minskat mycket markant; från 1,41 till 0,44 miljoner på 20 år, d.v.s. en minskning med nästan 70 %! Även globalt noteras en kraftig minskning med 59 % över tre generationer (1993 – 2020)¹. Visserligen varierar antalen mellan olika år, men det finns inget som tyder på att alfåglarna ändrat vanor så att större mängder övervintrar i andra

---

¹ Hearn, R., Harrison, A. & Cranswick, P. 2015. *International Single Species Action Plan for the conservation of the Long-tailed Duck Clangula hyemalis 2016–2025*.

havsområden, exempelvis Vita Havet². Den drastiska minskningen har placerat den övervintrande alfågelpopulationen i kategorin *Starkt hotad* (EN) på svenska rödlistan. Alfågel förefaller vidare vara en av de arter som är mest känslig för vindkraftparker och uppvisar hög grad av undvikandebeteende, utan tillvänjning flera år efter etablering^{3,4}. Vindkraftsutbyggnadens påverkan på alfågeln har hittills varit begränsad men antas vara additiv och de kumulativa effekterna framöver skulle kunna bli förödande¹.

Även tobisgrisslor (*Cephus grylle*), sillgrisslor (*Uria aalge*) och tordmular (*Alca torda*), bl.a. från häckplatser på Stora och Lilla Karlsö, utnyttjar Södra Midsjöbanken vid födosök. Vintertid gäller detsamma även exempelvis ejder (*Somateria mollissima*), sjöorre (*Melanitta nigra*), svärta (*Melanitta fusca*) och smålom (*Gavia stellata*). Uppgifter om Södra Midsjöbankens betydelse för dessa arter är mycket knapphändiga och behöver utredas bättre.

BirdLife International har i en nyligen genomförd internationell sammanställning pekat ut Södra Midsjöbanken som det svenska IBA-område med starkast hotbild, i första hand p.g.a. just risk för vindkraftsetableringar. En vindkraftpark planeras också på den polska sidan av Södra Midsjöbanken. Kompletterat med en föreliggande svensk ansökan skulle i princip inga fria ytor för födosökande sjöfåglar finnas kvar om vindkraftsplanerna blir verklighet. Detta måste anses som oacceptabelt, i synnerhet med tanke på Södra Midsjöbankens höga ekologiska värden och dess internationellt unika betydelse för den hotade alfågeln.

SAMMANFATTANDE FRÅGOR OCH FÖRVÄNTAD RESPONS

Varför valde regeringen att exkludera Södra Midsjöbanken från Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna?

² Nilsson, L. 2011. *Inventering av alfågel och andra havslevande andfåglar i svenska farvatten 2007–2011*. Sammanfattade Rapport. Department of Ecology, Lund University. 25 pp.

³ Nilsson, L. & Green, M. 2011. *Birds in southern Öresund in relation to the windfarm at Lillgrund. Final report of the monitoring program 2001-2011*. Biologiska Institutionen, Lunds Universitet. 85 pp. (Rapporten kan laddas ner på Vattenfalls hemsida: <http://www.vattenfall.se/sv/lillgrund-vindkraftpark.htm>)

⁴ Petersen, K. et al. 2006. *Final results of bird studies at the offshore wind farms at Nysted and Horns Rev, Denmark*. Report commissioned by Dong Energy and Vattenfall A/S. National Environmental Research. 166 pp. (Rapporten kan laddas ner från <http://www.we-at-sea.org/docs/ecologicalReports/aboveWater/Birdsfinal2005.pdf>)

Vi menar att regeringen i och med sitt beslut uppenbart ägnat sig åt "greenwashing", då regeringen å ena sidan proklamerade att man utser nya Natura 2000-områden till nytta för bl.a. växter, fiskar, däggdjur och fåglar, men å andra sidan medvetet exkluderade livsviktiga habitat med avsikt att exploatera dem för vindkraft. Regeringen valde vidare att inte lämna ut någon information eller motivering till exkluderingen. Det gav därmed intryck av att man försökte mörka den, vilket ytterligare förstärktes av att man behöll Södra Midsjöbanken i det föreslagna Natura 2000-områdets namn (Midsjöbankar i plural, trots att bara en av dem ingår).

BirdLife Sverige förväntar sig att få en förklaring från regeringen, men kommer oavsett denna att uppmana EU-kommissionen att underkänna regeringens förslag i fråga om det föreslagna Natura 2000-området, såvida inte regeringen kompletterar det så att det också innefattar Södra Midsjöbanken.

Daniel Bengtsson
Fågelskyddssekreterare
BirdLife Sverige
Tel. +46 70 515 45 33
E-post: daniel.bengtsson@birdlife.se

Dennis Kraft
Ordförande
BirdLife Sverige
Tel. +46 70 638 09 85
E-post: dennis.kraft@birdlife.se